

**TUDI
TO JE...
str. 3**

**"EŠTJA
NOVINE NJIM
MORAM
NAGLAS
ŠTETI!
str. 5**

Porabje

ČASOPIS ZVEZE SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Monošter, 7. marca 1996 • Leto VI, št. 5

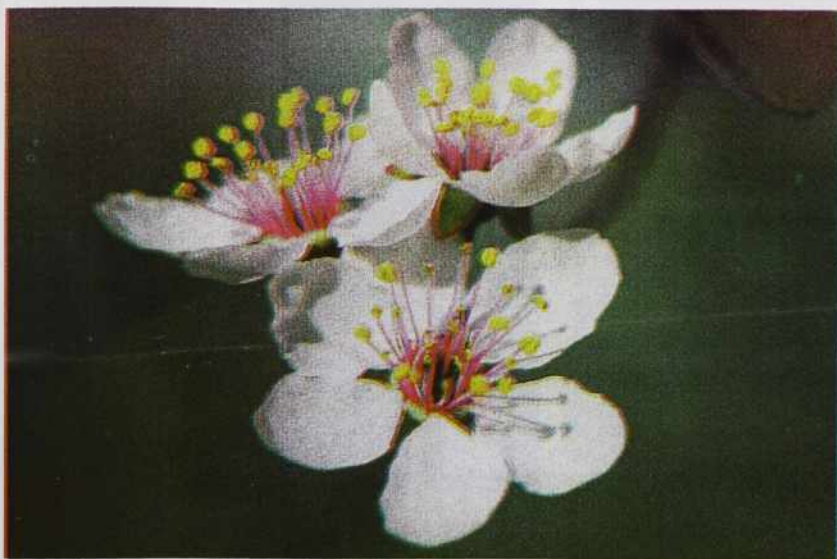
Duna TV

ZADNJEEVROPSKE MISLI V SREDNJEEVROPSKOM MAGAZINI

Snejg se samo tak sipa-
va. Doj s streje velki čucki
visijo. Grobijanski pes
zvüna svoje üte žalostno
zija predse, kak kakšo za-
bodjeno tele. Nema telko
pameti, ka bi se brano
pred snegom. Že je vse
bejli pa moker; depa s
svojimi penskimi očami
ranč ne migne. Má nika
mazohističnega v svojom
pogledi, kak če bi se me
vidilo, ka trpi. Človek bi
mislo, ka Duna Tv nin na
Antarktiki odi s svojimi
kamerami, nin Baugi za
hrbtom. Depa nej, gnauk
samo zaglednemo dva,
use dojržršena stebra
negdešnje števanouske
kasarne, na šteroma se
dojluščijo tri farbe mad-
žarske države: redeča,
bejla, zelena. Človek ma-
lo redeči grata, aha, vejpa
tau je naše Porabje!? Bejli
snejg se samo tak sipava,
na strejaj velki čucki, v
programi sive Dune pa ze-
lene misli...

V velki gostilni se en sam
človek naslanja pri pultu z
velko železničarsko šapko
pa pravi dalečnjim riporter-
om, ka gnesnaden več ni-
ka nej tak, kak je inda sjevta
bilau. Nega prej vküpdžra-
nja. Lidgé so nevoščeni.
Ovak pa na zdravdje! Lejpi
uvod (bevezetó) za narod-
nostno problematiko Slo-
vencov na Vogrskom.

Natau gledalci v Donav-
skom bazeni (Duna-me-
dence) vidijo kedveškoga
gospauda, šteri pravi, ka je
un prej unikum. No, don je
vredno gledati té program!
(Zdaj ne broдите na piti
Unikum z redečim križom!)
Zavolo narodnostne politi-
ke je būu prej 81-oga po-
stavljen včasik za dühovnika

v tau ves, ranč ma nej
trbólo slúžiti kak kaplani.
Prej zavolo kontinuitete
(folymatosság) slovensko-
ga mešüvanja. No, te gos-
pauddosta vse lejpoga pri-
povedava z žmami madžar-
ščini. Meni se don najbole
tisto vidi, ka bi prej na dvej
rokaj leko prešto, kelko
mlajši guči v vesi slovenski.
Rejč kontinuiteta zame má
sploj drugo zmanüvanje.
Ja, pa prej zato ne morejo
slovenske meše biti, ka ne-
gajo cuj knige. Kak je leko,
Baug dragi, mešüvo János
Kúhar na Gorenjom Siniki
več kak 50 lejt - sloven-
ski?!...

Po pauti v velkom snejgi
so riporterger iz velkoga-
velkoga varaša zgrabili
enoga mladoga moškoga,
šteroga je fejst zeblo, pa so
ga pitali, če uni doma gu-
čijo slovenski. Prej nej tr-
nok, najbolje prej te, gda z
ženo tak šketa, naj mlajši
ne razmejo, ka njiva nad

sebov gučita. Bravo! Zaka
bi trbólo nücati Morzejeve
ali druge kode za skrivanje
našoga guča, če pa mamo
pri rokej svojo materno
rejč?! No, ta vekši prej zato
malo nika razmej, depa
gda ma uni slovenski gu-
čijo, te pojep vogrski odgo-
vardja. Dje, rejsan se tak
šika gučati s svojimi stari-
šami. Tau je tó ena forma,
kak se leko starišom dá po-
štenjé.

Takše vendrak tó samo
pri nas v Porabji ge, ka gda
se stariške pa mlajši pogu-
čavajo, te oča pa mati gu-
čita en gezik, mlajši jim pa
odgovardjajo v drugoj rejči.
Pravi unikum. Trbólo bi
pisati v Meriko, naj nas nu-
tri dejejo v Guinnessove kni-
ge rekordov. Gvüšno nas
včasik nutri spišejo v tiste
velke-velke knige. Tau je
skor nika takšoga, kak če bi
se na dvorišči šetala kvoka
pa njeni piščanci: kvoka bi
gučala "kva-kva-kva-kva",

piščanci bi pa nej čivkali,
liki povejmo bleckali. Ali pa
bi male kože čivkale.

Najbole pa se mi je po-
vüdo en starejši moški, od
zvüna vsega poštenjā vrej-
den. Tak je vögledo na zvü-
na, kak en pravi čednjak.
Nikši velki-velki lingvist
(nyelvész) je mogo biti, ka
je sploj čedne dele gučo.
Ovim z velikimi kamerami
iz velkoga varaša je toma-
čo, ka je prej naša domanja
slovenska rejč (vend) nej
dialekt (nyelvjárás) sloven-
ska rejči, liki je prej "ven-
dska rejč dialekt vendske
rejči". Siromak je tau za
pau minute pozabo, pa
pravo, ka je v svoj vendski
slovar 15 procentov reči iz
slovenskoga knjižnoga ge-
zika vö vzöu, ka naj se malo
sfriška naša rejč.

Če sta tau dve posabni
rejči (vendska-slovenska),
kak povejmo poljska pa ru-
soška, kak se te leko ne
vejim kelko gezaro rejči

prejk spumpa z enoga
gezika v drugoga? Če bi
nam v eni gostilni en kr-
čmar, gda bi en pér prosili,
pa bi nam nutri vlejo deajo
vina tó, kaj naj malo bole
friško bau piti, ka bi ma
pravili? Kak se v vogrskoj
rejči "nyelv-ész" lepau vidi,
lingvisti ne dojde, če samo
nika lopaše z gezikom
("nyelv-"), liki pamet
("ész") tó more nücati.

Eno velko skrivnost naj
zato vöovadim toma gos-
pauddi, ka je naš porabski
slovenski dialekt - samo za-
togavolo, ka je dialekt brezi
norm - nika nej bližiji pra-
slovanščini (összláv), kak
drugi slovenski (szláv) ge-
ziki s knjižno normo. Ža-
man je pumpo Peštance s
svojo romantično teorijo,
ka je naša rejč najbližija
praslovanščini. Ovak pa -
excusez-moi monsieur! -
je tau tema univerzitetni
profesorov pa akademi-
kov, nej nas, porabski Slo-
vencov, ki mamo takše
velke težave že s tem, ka bi
se 50 rejči navčili iz knjižne
slovenščine. O šteroj té
gospaud pravi, ka je za nas
sploj tihinska. Naši mlajši
pa se prej neškejo včiti ti-
hinske (slovenske) reči, sa-
mo svojo vendsko. Če prej
tau tazapistimo, te kata-
strofa bau.

Kakše lejpe apokalipti-
čne reči! Škoda, ka je te
gospaud nej mislo na ka-
tastrofo te, gda je svojoga
sina nej navčo ranč "ven-
dski" nej.

Bejli snejg se samo tak
sipava, doj s streje velki
čucki visijo, meni v mojoj
redečij glavej pa šumi
pesem: Zeleni se, travca
skraj Dunaja, zeleni se...

Francek Mukič

Slovenci v avstrijski zvezni deželi Štajerski

PRIHAJA S KOLEDARSKO TUDI NARODNOSTNA POMLAD?

Čeprav se je konec letošnjega februarja in na za-

nin, in koliko zato, da bodo hčere in sinovi znali po-

HIŠA V POTRNI (Laafeld), ki so jo minuli mesec začeli obnavljati. V njej bodo prostori kulturnega društva člen 7 in prva prireditev v začetku letošnjega septembra.

četku marca zima še trdovratno upirala daljšim dnevom in soncu, so v gozdičku pri Kučnici ob Žetincih (Sicheldorf) tik ob slovensko-avstrijski meji prvi zvončki med zaplatami umazanega snega že napovedovali pomlad. Vprašanje, ali prihaja s koledarsko tudi narodnostna pomlad, je ob pomembnih vesteh iz Kulturnega društva člen 7. povsem upravičeno.

DOPOLNILNI POUK SLOVENSKEGA JEZIKA, PRVI KAZALEC POMLADI

Prizadevanja za uvedbo dopolnilnega pouka v ljudske (osnovne) in meščanske (srednje) šole segajo več let nazaj, vendar so oblasti zmeraj našle kopico izgovorov, s katerimi so preprečile začetek pouka.

V tem šolskem letu je drugače, in sicer presenetljivo drugače: **k dopolnilnemu pouku slovenskega jezika se je prijavilo in pouk tudi obiskuje okoli 250 mladih v krajih in okoljih, kjer živijo štajerski Slovenci.** Resnici na ljubo: ob prijavah k slovenskemu dopolnilnemu pouku niso spraševali za narodnostno pripadnost, marveč so mladim ponudili priložnost za učenje jezika - svojih sosedov čez mejo (v Sloveniji). Zato tudi ni pomembno, koliko učencev so prijavili k pouku starši zato, ker čutijo še nekaj slovenskih kore-

streci slovenske kupce ali pa se bodo kot dvolastniki lahko pogovarjali s slovenskimi vrstniki na Janževem vrhu ali na Kapeli pri Radencih. Pri tem pouku je nadvse pomembno, da bodo z njim nadaljevali, vpisovali še več mladih in da bo še naprej razprostranjen po prostoru in v naseljih, kjer živijo štajerski Slovenci.

IN KJE ŽIVIJO ŠTAJERSKI SLOVENC?

Največ Slovencev živi v okolici Radgone (Bad Radkersburg), v Potrni (Laafeld), Žetincih (Sicheldorf), Dedoncih (Dedenitz) in drugje, pa tudi v Lučanah (Leutschach), Spiljah (Spielfeld)... skupaj po neuradnih podatkih okoli 4 tisoč prebivalcev. Slovenci živijo tudi v (avstrijski) Radgoni, stari slovanski naselbini, ki je dobila svoje ime po slovenskem knezu Radigoju.

Pravice štajerskih Slovencev so, enako kot pravice koroških Slovencev in gradiščanskih Hrvatov, zapisane v členu 7 Državne pogodbe o vzpostavitvi neodvisne in demokratične Avstrije (pogodbo so podpisali 15. maja 1955 na Dunaju).

Toda eno so pravice na papirju, drugo pa razmere v kraju in okolju, kjer živijo Slovenci. Najbolj žalostno dejstvo je, da se za štajerske Slovence kot manjšino, dolga desetletja po koncu

druge svetovne vojne ni domala zanimal nihče v Sloveniji, nekateri avstrijski politiki pa so celo zatrjevali, da so "prišli" štajerski Slovenci pomotoma v Državno pogodbo.

Kulturno društvo člen 7, simpozij, knjige, publikacije

Skupina slovenskih izobražencev je leta 1988 ustanovila Kulturno društvo člen 7 za avstrijsko Štajersko. Društvo je organiza-

NORMA BALE poučuje v Radgoni: "Pozdravljamo se z 'dober den!' ker učenci razumejo samo narečje ali pa še tega ne. Z delom sem zadovoljna, zato sem učencem za vzpodbudo obljubila izlet v Pomurje."

cijski izraz dvojezičnega prebivalstva, njegov cilj pa interkulturalnost in učenje jezika sosedov, kot je zapisano v načelih Sveta Evrope. Zaradi asimilacije dvojezičnega prebivalstva in majhnosti omejenih občin, in ker dvojezično ozemlje ni strnjeno, je to edina možnost za uspešno delovanje. Ustvariti hočejo ozračje, v katerem bosta slovenski jezik in slovenska kultura priznana kot bistveni del kulture v zvezni deželi Štajerski.

Prvi predsednik društva Wolfgang Gombocz in sedanjí Branko Lenart, v reviji Signal - dvojezično je boljše, tudi poudarjata: "Ta manjšina se namreč večinoma ne počuti kot manjšina, ker je delno prestrašena zaradi desetletja trajajoče asimilacijske politike, delno pa, ker ni razvijala slovenske identitete..."

V strokovnem (in tudi političnem) pomenu lahko

uvrstimo med prelomna dejanja mariborski simpozij Slovinci v avstrijski zvezni deželi Štajerski (25. do 27. maja 1993). Na simpoziju so slovenski strokovnjaki iz Slovenije in Avstrije ter tudi avstrijski razpravljalci razgrnili položaj štajerskih Slovencev v vseh njegovih razsežnostih. Strokovno podkrepjeno, včasih tudi čustveno, s skupno namero, da ta mala manjšina ne bo pozabljena (če je bila toliko let zamolčevana).

Slovenska akademija znanosti in umetnosti je leta 1994 izdala zbornik, v katerem so zbrani referati s simpozija, in s tem dokumentirala izrečeno. Istega leta je v Gradcu izšla tudi publikacija Štajerski Slovenci, dvojezičnost med Gradcem in Mariborom. Ob že navajanem Signalu pa kaže omeniti tudi publikacijo Avstrijskega centra narodnih manjšin Šta-

je vzpostavljali prve vezi sodelovanja s Slovenijo. Zato sta ga A.B. Székely in Francek Mukič v svoji knjigi ob 100-letnici rojstva imenovala Zvesti sin dveh narodov.

Hišo v Potrni so začeli obnavljati (slednjič tudi s pomočjo iz Slovenije) zato, da bodo v njej prostori Kulturnega društva člen 7; prostori za prireditve in srečanja Slovencev in njihovih sosedov. Obnova bo precej draga, med 3 in 4 milijoni šilingov, trajala bo do jeseni prihodnjega leta, predsednik Branko Lenart pa napoveduje prvo javno prireditev ob hiši že na začetku letošnjega septembra.

Predsednik Branko Lenart je tudi prepričan v koristnost sodelovanja s porabskimi Slovenci, dobro pa bi bilo, če bi se manjšini povezali še s tretjo sorodno manjšino, z beneškimi Slovenci (in po besedah dr.

MOTIV IZ ŽETINEC (Sichelsdorf), ki so tik ob slovenski meji, v kraju pa je tudi polnilnica mineralne vode, katere solastnica je Radenska iz Radencev. (Vse fotografije eR)

jerski Slovenci. Tudi v tej knjižici, napisani za nemško govoreče, je vrsta zanimivih podatkov o štajerskih Slovincih, pa tudi zemljevid s kraji, v katerih manjšina živi (od Radgone do Sobote (Soboth), ki je na meji z deželo Koroško).

HIŠA V POTRNI (LAAFELD) 30

V Potrni je živel dr. Avgust Pavel, in sicer v hiši, ki jo je kupil njegov oče Ivan, doma s Cankove v Prekmurju. Kasneje se je dr. Avgust Pavel preselil na Madžarsko, kjer je postal pomemben znanstvenik, ki

Vaneka Šiftarja nemara tudi z gradiščanskimi Hrvati v Avstriji).

Naj po zapisanem ostane vprašaj na koncu naslova? Kljub nekaterim optimističnim tonom in celo dejanjem - naj za zdaj ostane. V želji, da vprašaja prihodnjo pomlad (že) ne bo. Morda se bo do tedaj nekoliko (bolj) odtajalo tudi politično ozračje, ki ob načelni naklonjenosti včasih kaže tudi manj prijazen obraz. Da bo (politični) nasmeš na obrazu (še bolj) iskren, se bo morala (bolj) potruditi tudi Slovenija.

Ernest Ružič

Inda svejta

SVETNIKI V MARCIUŠI

Inda svejta so stariške deklčinam radi daval ime **FRANCIŠKA**. Eške v pesmi so tak spejvali, ka "Franciška

najjakša deklina je b'la, ona najraje ostala doma." **SVETA FRANCIŠKA** tō rada mejla svoj dom. Vōrna žena pa dobra mati bila. Stīrideset lejt je živila s svojim možaum v zakoni, pa sta mejla šest mlajšov. Sveta Franciška se je naraudila v Rimi 1384-oga leta. Kak mlada dekla bi rada ūšla za apatico, depa za stariše volo se je 12 lejt stara oženila. Gda je mauž - po 40 lejt dugi zakonom - mrau, pa je divica ostala, te je ūšla za apatico. Cejlo življenje je rada pomagala smakom pa betežni lidam. Franciške - 9. marciuša majo svoj den. Eške gnes na den dostakrat čujemo moško ime **DJOŽI, DJAUŽI, DJAUŽEF. SVETI JAUŽEF** je biu cimerman v Nazareti, mauž Marije Device, Jezošove matere. Iz Svetoga pisma pa iz legend, ka so po tistom

lidge pripovedjali tak vejmo, ka Sveti Jaužef je tak živo z Marijo Devico, kak brat živi s sestro, nej kak mauž z ženo. Nej je prej dugo živo, že te je mrau, gda je Jezoš eške samo 12 lejt star biu. Den sv. Jaužefa svetimo - 19. marciuša. Kak je nad moškami največ Jaužef

fov, tak je med ženskami največ Marij - pri nas v Porabji tō. Konec marciuša se že spartolejtk približava. Zato pravijo v Sloveniji, ka 25. marciuša ma svoj den "spartolejšnja" (Pomladanska) Marija. Mi po vogrskom zavemo te den, den **VCEPLENE MARDJE** (Gyümölcsoltó Boldogasszony). Inda - pred krščanstvom - je biu te den svetek "Veuke Matere" (Magna Mater), štero so meli za boginjo rodovitnosti (terménység). Pri nas so inda na te den tō tak šatili, ka so po obōdi šli v sadovnjak drejve traušit, aj prej tak puno bau, kak je puno bilau njino črevau.

Marija Kozar

TUDI TO JE SLOVENSKO PORABJE

(Druga plat medalje)

Pred kratkim je izšla zbirka člankov Valerije Perger. Knjiga je verjetno zelo zanimiva za vsakega, ki ni bil deležen dolgoletnega vsakdanjega boja za "obstanek" na narodnostnem področju.

Položaj porabskih Slovencev determinira nešteto objektivnih in seveda subjektivnih dejavnikov. Zato nam ni jasno, zakaj se je uslo toliko nepremišljene in neutemeljene, v določenih primerih pretirane kritike ravno na nas, ki delamo v vzgojno-izobraževalnih ustanovah.

Zavedamo se, da med opravljanjem svojega dela naletimo na težave, tudi mi imamo določene jezikovne pomanjkljivosti, ki jih poskušamo mimogrede popravljati (nekateri z večjim, drugi z manjšim uspehom - po svojih močeh) - to se izraža tudi iz lektoričnih prispevkov, ampak to (kar je napisano v uvodnem delu, avtor Fr.M.), da bi naše delo opravljali vsi enako slabo in ravnodušno, to je - milo rečeno - neutemeljeno in nedokazana kritika.

Take izjave na majavih nogah zanikajo tako starši kot naši bivši učenci, ki uspešno študirajo na visokih šolah in univerzah ter tisti, ki so zaposleni na raznoraznih delovnih mestih in npr. prodajajo bluze, banane ipd. v slovenščini, bodisi v narečju ali mlajša generacija celo v knjižni slovenščini. Zanimivo je, da zunanji opazovalec (V.P.) vse to vidi, prizna tudi pozitivnost, pisec uvodne besede pa pobarva vse na črno.

Po branju zbirke nas zanima še naslednje - kako sta se lahko prepričala avtorja uvodnih misli in člankov o tem, da učitelji niso sposobni razložiti tega, kaj je razlika med porabskim narečjem in knjižnim jezikom; - da mi nismo poskušali prebuditi dražajoče slovenstvo pri učencih in njihovih starših; - pa še to, da nas, učitelje in vzgojiteljice ne skrbi

to, da bi morali pridobiti starše, saj oni odločajo o tem, ali se bo njihov otrok sploh vpisal k pouku slovenščine.

Morda je bilo ugotovljeno vse to po dvakratnem obisku šol in po eni hospitaciji pri pouku? Povrh tega je še pisec uvodne besede hitro povzel svoje misli, ki jih avtorica v svoji prejemni knjiži v taki pretirani obliki ni nikjer napisala. Npr.: "Da se z lastnimi otroki pogovarjajo madžarsko, jih pošiljajo na nemščino, oni pa živijo od tega, da poučujejo slovenščino." K temu bi dodali samo tole: Trenutno niti na Gornjem Seniku, niti v Števanovcih ne hodi otrok nobenega učitelja le k pouku nemščine. Druga stvar pa je, da mi ne živimo samo od poučevanja slovenščine, ker vsak od nas ima tedensko le nekaj ur slovenščine.

Kar se tiče jezikovnega izpita - o čemer piše Fr.M. v zadnji številki Porabje, na eni strani so bivši učenci naših šol naredili srednjo stopnjo državnega jezikovnega izpita, k temu uspehu smo pa gotovo prispevali tudi mi, "neizobraženi" (po Fr.-u M-u) na osnovnih šolah! Drugače pa se najde nekaj učencev v vsakem razredu, ki bi morda lahko naredili prvo stopnjo jezikovnega izpita, ampak v zadnjem času je to vse bolj denarno vprašanje.

Velika škoda je, da v knjigi objavljeni eseji in misli, ki so zajete v prvem delu z naslovom "Namesto uvodne besede", niso v skladu s prej omenjenim člankom. Sprašujemo se, zakaj ni bil tudi ta članek preveden v madžarščino? Verjetno bi samokritične misli Franceka Mukiča blagodejno vplivale ne samo na porabsko slovensko inteligenco, ampak tudi na vse Madžare.

Spoštovanje in najlepša hvala dvema duhovnikom, ki sta s svojimi preudarnimi in resnimi mislimi podprla trditev,

da učitelji sami (kljub vsem svojim prizadevanjem) ne morejo rešiti slovenstva v Porabju.

Ko vidimo naraščajoče gospodarske težave, neznesen položaj številnih brezposelnih ljudi - moramo razumeti tiste ljudi, ki vidijo uresničitev svojih želja v učenju nemščine. To žalostno stanje bi lahko spremenili samo s pomočjo slovenskega kapitala, z izgradnjo malih obratov, v katerih bi imeli prednost Slovenci, ki obvladajo materni jezik. (Da bi vsi naši učenci videli uporabno vrednost jezika.)

Kar se pa tiče ponižujočih plač vseh učiteljev na Madžarskem (vključno z našimi) in zelo subjektivne, megleno uvrstitve v določene plačilne razrede, pri tem imajo odgovornost tudi lokalne in državna slovenska samouprava, pa priznajmo, da tudi Zveza Slovencev na Madžarskem nima zadosti informacij o stanju narodnostnega šolstva. Če bi nas pri našem delu motiviralo le "spoštovanje", ki smo ga deležni od omenjenih organizacij, bi bilo narodnostno šolstvo v še slabšem položaju.

Naše skupno mnenje je, da bi nam (namesto zbranih člankov) več pomagala konkretna, praktična pomoč in iskrena, iz oči v oči povedana kritika in na podlagi teh s skupno možjo postavljene zahteve glede nadaljnjega razvoja.

Po branju knjige smo trdno prepričani tudi o tem, da niti pisec uvodnih misli, niti avtorica knjige ne bi delala samo za to plačo v naših šolah niti ene minute.

Najbolj žalostno in pretresljivo je to, da sta se prevajalka in založnik istovetila s pretiravanji in posplošitvami. S čim se je ukvarjala Zveza v minulih petih letih svojega delovanja?

Učitelji slovenščine
OS Gornji Senik in
OS Števanovci

Spremljajte televizijsko oddajo

SLOVENSKI UTRINKI

vsako drugo soboto ob 8.15 na 2. programu madžarske televizije

Naslednja oddaja bo 9. marca 1996

(Ponovitev oddaje naslednji petek ob 14.10 na 1. programu.)

OD SLOVENIJE...

Verstva in etika

Poslanci slovenskega parlamenta so sprejeli paket šolske zakonodaje. Največ pozornosti v razpravi so namenili predvsem predmetu verstva in etika, ki naj bi bil od leta 2001 naprej v osnovnih šolah med obveznimi izbirnimi predmeti. Po sprejemu zakonodaje sta propadla tako poskus Združene liste socialnih demokratov, da bi zbrala 30 podpisov poslancev za razpis referenduma o omenjenem predmetu, kot tudi glasovanje o vetu v Državnem svetu.

Obisk iz Velike Britanije

Na obisku v Sloveniji sta se mudila dva pomembna Britanca, najprej zunanji minister Malcolm Rifkind, potem pa še namestnik vrhovnega poveljnika Natovih zaveznikov sil v Evropi general Jeremy MacKenzie.

Rifkind je med enodnevnim obiskom pohvalil doseg Slovenije na političnem in gospodarskem področju, s slovenskimi sogovorniki pa se je pogovarjal o boljšem gospodarskem sodelovanju, pa tudi približevanju Slovenije Evropski uniji. Čeprav je Slovenija pri akciji Iforja v Bosni udeležena le prek tranzita Iforjevih enot in tehnike (doslej jo je prevozilo 138 konvojov po cesti in 10 po železnici, preletelo pa 1640 letal) je bil britanski general MacKenzie zelo zadovoljen. Slovenija naj bi že letos usposobila profesionalno enoto za sodelovanje v operacijah partnerstva za mir.

Dobra milijarda dolarjev zaslužka s turizmom

S turizmom je Slovenija lani zaslužila 1,16 milijarde dolarjev, kar je za četrtino več kot leto poprej. Hkrati pa so slovenski državljani porabili na službenih, turističnih in nakuovalnih poteh 317,8 milijona dolarjev.

Jajjaa?!

Vej pa don nej?!

Jelcin-bencin. Ta dober pa vrli rusoški predsednik Jelcin je obečal, da če lüstvo pa njega vöodabaré za glavnoga na Rusoškom, te prej vodka nede dragša. - *Za Jelcina je vodka gvüšno fal gé, pa vidimo, kam tau pela, gda ga fligar na Irsko pela, pa od fal vodke ne more doj z eroplana priti, gda ga spodik irski ministeerge čakajo. Fala vala.*

Plešivi Rusi gvinejo. Rusoške novine Argumenti i Fakti pravijo, da nede Jelcin predsednik, liki Cernomirdin. Tau pa prej zato, ka je na Rusoškom tak, ka je

VODAU PREDGA PA VODAU PIGÉ

gnauk plešivi predjen, gnauk pa nej plešivi. Lenin (plešivi), Stalin (nej), Hruščov (plešivi), Brežnev (nej), Andropov (plešivi), Černenko (nej), Gorbačov (plešivi), Jelcin (nej), Cernomirdin (plešivi). - *Višivo štondéranje?*

Nuklearni varaške. Gnesden se padašivajo takši Rusi pa Merikanar-ge tó, šteri so delali ali gnes delajo v takšaj atomskaj fabrikaj, štere so gnauksvejta bile najveksja skrivnost na svejti. Povejmo tisti iz Arzamas paulek Moskve pa ovi iz Los Alamosa v Meriki. Merikanar-ge so zbrali penaze pa so pozvali mlajše v Meriko iz toga najbolje skrivnostnoga rusokoga varaša. Eske nej tak dolgo je tak bilau, ka so se te mlajše leko veršenjeznivali v tom, ka što igra lepše na klavir (zongora) samo z mlajšami s kakšoga drugoga

skrivnostnoga atomskoga varaša. - *Zdaj že vejmo, ka tau, ka so Rusi tak strašno skrivali, je büu velki küp ... Rusije.*

Lübezen do domovine. Mihajlo Markovič, ki v Belgradi dava tanače predsedniki Miloševići, pravi, ka so bosanski Srbi čakali, ka naj lüstvo iz Srbije dé njim na pomauč v njinoj bojni. Zmejs so pa bosanski Srbi plačevali kak korupcijo gezero mark tistim, šteri so njine siné vözbrisali z lište za štólingo. Svoje pojbe pa so lepau poslali v Srbijo, naj tam v méri vöpočkajko konec bojne. - *Kak nauta tó pravi: Mér naj baude tistim fantičom...*

Tau maš: šak! mat! Garri Kasparov je v šaki zbüu na svejti najbavški računalnik (számitógép) za šak. Tau pa je takši IBM mašin, šteri, prva kak staupi, prebrodi 50 milijard (!) mogaučnosti.

Kasparov je računalnik zbüu na 4:2. - *Zato so računalniki tó nej bogauve, nej.*

Prava ponižnost.

Dühovnik Imre Kozma, šteri na Vogrskom vodi Slüžbu lübezni iz Malte je nej dugo v vogrskom parlamentu daubo en pečatli za svojo aldüvno delo za siromake. Za tau priliko so v parlamentu pripravili bogati švedski sto (puno vsefale dobroga za gesti pa piti, pri šterom stoječki gejo pa pigejo). Televiziji, šteri so vsigder na vse nager, so brži najšli s svojo kamero tisto malo gostüvanje, pa očo pitali, ka uni kak čuvar siromakov pa lačni lüdi toma kuj povejo. "Ge telko leko obečam, ka nemo od tec vkraj üšo sit, kak boben, liki na pau lačen." - *Oča Kozma vodau predga pa vodau pigé.*

Fr. M.

RAZPRAVE IN GRADIVO, REVIJA ZA NARODNOSTNA VPRAŠANJA

Tudi o Slovencih v Porabju

Ljubljanski Inštitut za narodnostna vprašanja, poleg svojih ostalih dejavnosti, izdaja tudi edino specializirano revijo za narodnostna vprašanja na Slovenskem. Revija z naslovom **Razprave in gradivo**, katere rojstvo leto je 1960, je nastala tudi zaradi tega, ker so v takratnem vodstvu inštituta bili ljudje, ki so se zavedali pomena publiciranja slovenskih in drugih raziskovalcev na področju narodnostnega vprašanja. Malo je znano, da so takratni delavci INV prve številke financirali iz sredstev, ki bi jih drugače porabili za svoje plače. Skozi zadnja tri in pol desetletja izhajanja je tako RIG, kot ga popularno imenujejo njegovi snovalci, postal svojevrsten forum razpravljalcev o etničnih vprašanjih slovenskih in drugih manjšin.

Tudi zadnja številka nam to potrjuje, saj poleg domačih inštitutskih avtorjev, predstavi še vrsto uglednih imen iz vrst raziskovalcev etničnega vprašanja v svetu. Kot že nekaj let predstavljajo tudi v tokratni številki osrednji del rezultati projekta **Medetnični odnosi in etnična identiteta v slovenskem etničnem prostoru**. Tokrat raziskovalci tega največjega inštitutskega projekta posebej prikazujejo rezultate empirične raziskave, izvedene v Monostru. Nosilka projekta **Albina Nečak Lük** razpravlja o jeziku in etnični pripadnosti v Porabju in poskuša opozoriti na stanje z vidika podatkov, ki so jih o svoji sporazumevalni dejavnosti dali prebivalci Monostra. Iz iste raziskave je tudi prispevek **Katarine Munda Hirnök**, ki podaja podatek o spremljanju medijev v Monostru. Del istega projekta je tudi razprava **Renate Mejak**, ki podaja že rezultate iz lendavškega dela raziskave, in sicer govori o nekaterih percepcijah Lendavčanov o sosednji Madžarski. O lendavskih Madžarih pa govori tudi članek madžarske raziskovalke **Idikó Szabó**, ki razpravlja o socializacijskih procesih med Madžari v Prekmurju.

Skorajda ni bilo številke RIG-a, ki ne bi imela prispevka

o Slovencih v Avstriji, koroških Slovencih, tokrat pa se jim pridružujeta kar dva teksta o Slovencih na avstrijskem Štajerskem. Avtorja sta oba aktivna v manjšinskem društvu Clen 7 za štajerske Slovence, obenem pa sta bila tudi sodelavca pri raziskovalnem projektu na graški univerzi, ki je obravnaval problematiko štajerskih Slovencev. Nekdanja predsednica Društva člen 7 Andreja Zemljč v svoji razpravi obravnava strategije etnične razprave na območju Radgone od iztekajočega se 19. stoletja do 1920. Christian Promitzer pa na primeru štajerske vasice Lučane predstavlja, kot sam pravi, ideal "čistega narodnega telesa", oziroma govori o kronologiji izginotja.

Poleg ostalih prispevkov o Slovencih na Koroškem, v Italiji in tudi na Hrvaškem v drugem delu revije prevladujejo teoretični prispevki. Omenimo naj samo trenutno enega najbolj aktualnih avtorjev s področja raziskovanja etnične identitete, švedskega raziskovalca Thomasa Hyllanda Eriksona, ki se v svojem tekstu vprašuje, kaj se je zgodilo s konceptom etničnosti, še posebej pa pritegne tudi razprava berlinskega raziskovalca Gera Lenhardta, ki tudi razpravlja o etnični identiteti z vidika družbene racionalizacije.

Kot je že iz naslova razvidno, revija vseskozi objavlja tudi gradivo s področja manjšinske problematike. V tokratni številki sta objavljena dva zadnja mednarodna dokumenta, ki zadevata področje manjšin, to sta **Okvirna konvencija za zaščito narodnih manjšin** in **Evropska listina za jezike regij in manjšin**. Revijo zaključuje bibliografija raziskovalcev in nekaterih pomožnih delavcev INV.

Kljub temu da so prispevki včasih napisani v strogem znanstvenem jeziku, so obenem tako aktualni in pestri, da so zanimivi tudi za širši krog bralcev, ki jih obravnavana problematika pritegne.

bj

"EŠTJA NOVINE NJIM MORAM NAGLAS ŠTETI"

Več stau Slovincov živé v Varaši. Tak mišlim, ka mi nikdar nemo pravi Varašanci, steri smo se notaskvartejrali iz porabski vasnic. Fejs se radějvamo, če kaj dobroga leko štemo ali čějamo o svoji rojstni vesi. Človeka srce navekoma nazaj vleče v tisto krajino, gde je gorazraso. Nisterni smo ponosni (bűszkűk), ka zvójn vogrstje rejči slovensko tū vejmo gončati. Materno rejč prej nikdar ne mora pozabiti, gdekoli živé, najbola pa tisti, steri se vsakši den leko pogučava v svoji domanjni rejči.

Eno takšno držino smo goraziskali v Varaši, stera se tam drži, gde je največ Slovincov v eni grombli. (Bethlen G. ulica)

Irenka, kak se maš ti tūj v Varaši, gde si kaulek vzeta z domanjimi Slovinci?

"Ti, dja se tōj sploj dobro mam pa držina tū. Redno pa pošteno lűstvo živé tōj. Tau je fejs dobro, ka nas je telko Slovincov na enoj mesti. Istino, ka z Vaugri tū nejmamo nikšne nevolé nej. Poštűjvamo se. Radi pomagamo eden drugoma, če nam kaj trbej, si posaudimo. Vzimi več časa mam prpovejdati. Nej smo nevoščeni, človek je rad, če koma kaj dobroga leko napravi. Če se srečamo, največkrat se slovenstji pogučavamo, dapa če edan

Vougrin fcuj stauipi, te se že ne šika.

Vardjam, gda sam eštja v fabriko odla pa smo nad seov slovenstji gončali, buma so nas nej lopau gledale Vogrintje. Furt so prajle, ka se nam je že pa dzejik vōobrnno. Na, gnesden toga že nejga. Leko se pogučavaš, kak vejš. Da bi bar človek vse več dzejikov vedo.

Istina, ka smo zatok mi Slovinci tū nej gnatji. Bila je takšna slovenska žena, stera si je vōprosila, aj z njauv ne gončimo slovenstji, ka je ona pozabila. Dja sam ji pa prajla, kak je pa tau leko, vej pa steri so v Ameriko odijšli pa so za 30-40 lejt domau prišli, so ranč tak gončali kak mi, ti pa tū v Varaši pozabiš slovensko rejč. Vejš, tau je samo djidzavost, dapa škoda."

Kak je prišlo do toga, ka se v Varaš skvartejrate? Malo mi prpovejdaš o svoji držini.

"Dja sam Balaština Irena iz Števanovec, mauž mi je iz Trauštja Puškaš Feri, on je Vougrin. 1965. sva se oženila, dja sam te že dva deteta mejla. Z možaum eštja mava tri. Obadva sva v Varaš odla delat. Doma nas je dosta bilau pa sva si te tak brodila, ka se mekneva z daumi. V Varaši sva tějpišla mesto za raum. Dočas, ka smo nej gorazozidali ižo, smo se pri Brejzajtjinoma Lajčina držali. Dvej vekše deklície sta pa doma ostali pri starišaj. Za dvej leti smo se nota spatjivali v svoj raum. 1985. leta sta stariša tū nota prišla k nam, ka je v Števanovci raum fejs nanikoj prišo. Ati je za par lejt mrau, mati pa zdaj dvej leta.

Mlajši so potejm že vsi v Varaši odli v šaulo. Vsi so se vōnavčili, trdjé so se že oženili. Osem vnukov (unoka) mava. Najstarejša (h)či Mariana je s svojov držinov v

Székesfehérvári. Njeva mata črpalko (benzin-kút), obadva tam delata. Feri je v gimnazijo odo, on je reševalec (mentőš) v Várpaloti. Najmlajša (h)či Hajnalka, ona je tū v Várpaloti, dela kak medicinska sestra (ápolónő). Čabi se je vōnavčo za avtomehanika (autó-szerelő) pri Lacina Domitera. Tau Lacina leko zavali, steri je dosta trpo z njim. Nej se je sto včiti, razbešani je bijo, tak, ka je Laci dosta nevolé emo z njim. Dja ga sploj pošťjvam za tau. Andreja je pa s svojov držinov doma. Raum sva njim prejkpistila, mūva sva zdaj v zadnjaj zidini. Mladi so raum skur vcejlak razmetali pa znauvič zozidali.

Dja sam 32 lejt delala v tri partiji v židanoj fabritji, mauž pa v kosnoj fabritji. Zdaj sva že obadva v penziji. Vidiš, tau rejč sam se tū z vaše novine navčila, zatok pa dobro, če človek šté."

Kak si se vcuj vzela, nej ti je bilau špajšno, da si iz vesi v Varaš prišla?

"Vejš, dja sam se sploj naletja vcuj vzela, ka je tōj kaulek nas puno Slovincov bilau. Sprvoga sam vsakši den tanazaj domau odla pomagat delat. Te smo eštja mi tū meli tam njive pa starišom smo tū dosta pomagali.

Tak, ka smo z mlajši vred dosta bili doma. Dapa ati pa mama, njiva sta se že težko vcuj zela.

Dosta sta spomijnala svoj daum."

S tjem se spravlati zdaj?

"Dja tějamo na cejlo držino. Dostakrat sam z majši. Znautra furt najde človek kakšno delo. Zamlau delava, svinje pa zavce drživa, čoko tū mava, ka se mauž s pravci spravla. Zdaj vzimi zatok več časa mammo. Dosta si prpovejdamo z mladimi pa s sausadi. Človek več leko šte pa gleda televizijo. Dapa vejš, steri svoj raum ma, nika furt najde kaulek rama."

Ka pa mlajše si kaj včila slovenstji gončati?

"Zvójn najmlajše vsakši vej po našom. Mlajši so dosta bili vanej pri

... DO MADŽARSKE

Novl finančni minister

V sredini februarja je odstopil finančni minister madžarske vlade, ki je zaslovel po paketu restriktivnih ukrepov. Lajos Bokros je bil po vrsti drugi finančni minister Hornove vlade, ki je odstopil. Njegov naslednik je od 1. marca Peter Medgyessy bivši predsednik Investicijske banke.

Upokojenci v Slovenski vesi

3. marca je gostovalo Društvo upokojencev iz Murske Sobotne v Slovenski vesi. Društvo deluje že 50 let in je med najstarejšimi v Sloveniji. Tokratni program so pripravili skupaj z učenci II. osnovne šole iz Sobotne. V programu - scenarij je sestavil g. Jože Vild - sta nastopila mešani pevski zbor pod vodstvom Frančka Zvera in moški kvartet, ki ga vodi Aleksander Vlaj. Recital o babicah, dedkih in vnukih je sestavil Jože Vild.

Rokometni turnir

Moški rokometni klub iz Monoštra prireja 10. marca turnir za pokal kralja Bele III. Turnirja se bo udeležilo šest ekip iz Šoprona, Sombotela, Celldömölka. Sodelovali bodo tudi rokometalci iz Kroga v Sloveniji.

Prošnje za otroški dodatek

Od tega leta morajo družine (razen nekaterih izjem) otroški dodatek zaprositi na posebnem obrazcu. Prvotni rok za vložitev prošnje je bil 1. marec, ker pa večina družin še ni prišla do potrebnih obrazcev, so termin podaljšali do 20. marca. (A családi pótlék igénylésének új határideje: március 20.)

Irena Barber

STO NAVOLO MA, ŠPOT MA (2)

Lidija pred podnevom dela. Po deli, v tretji vori, se začne šaula. Gđa pride v iz fabrike, padaškinji etak pravi: "Malo me počakaj, morem telefonirati." Lidija že dolgo ma edno skrivnost, od stere samo sploy malo ludi zna. Njena padaškinja je pa dobro znala, kakši telefon ona ma. Tomaž je té človek, za koga volo je že večkrat nej pri cajti domau šla. Zdaj pa, ka Albert po podneva dela, pa gor na tau eške šaula tū geste, se je najšla nauva prilika za srečanje. Ka sta se po telefoni zgučavala, je nej znati. Edno je gvūšno, Lidija je pri cajti doma bila.

Albert v svoji partiji začne delo. Gnes tak dela, kak če bi ga sto naganjo. Gđa je pa kmica gratala, te se je gnauk samo tam ozajek najšo, gde je mašin raznok pobrani bio pa tau napamet vzeo, da nosi nistarne falačke ta v tisto grmauvje, gde je zgučano, gde je zagrajena fabrika. Na drugoj strani pa že čuje tovornjaka muviti. Oviva dva fūčneta pa železni falački pomalek prejk grajke pridejo. Gđa znauvč fūčneta, te tau data na znanje, ka več ne moreta gor naklati. Padaš pa Albert nazaj deta k mašinom, delata tadale, tak kak če bi se nika nej zgodilo. Eške dvakrat morejo priditi, če vse ščejo odpelati. Albert je zdaj malo bola batrivan pa miren grato. Tak se ma je vidlo, ka tau sploy naleki dé. Če eške dvakrat se njim priška, vse vreda bau. Pa te on sam ne mara, če ga tavō potačijo, vej de ūšo privatno delat s padašami. Te je eške naš Albert nika nej vedo od toga, gde baude ta delavnica, kak tau baude. Gđa je vnoči domau prišo, Lidija je že globko spala, ali se je samo tak redla. Vseedno, tomi je Albert rad bio. Sam je ostano, en cajt ma je vse napameti ojdlo, te je pa on tū zaspa.

Na drugi den so podje ranč tak nosili v kmici falačke razbranoga mašina, kak prvi den. Vse je

vreda šlau. Zdaj že samo za eden voz geste blago pa te kreda. Rudi je prauto desete vōre k njima prišo pa njima etak pravi: "Podje, kak najprvin taspucajte tau delo, zatok ka nika začne vonjati. Fabriko odavajo, te pa tak vejte, kak baude. Skauz poglednajo vse. Najbola je potrebno, ka se moreta tak obnašati, liki bi se nika nej zgodilo. Ge vse doj zatajim. Vi tū ne znate nika nej."

Albert je kumaj čako drugi den, aj že gnauk leko krajnosijo te falačke s tistoga mesta. Gđa so na drugi den pā začnili nositi, je ranč vse tak bilau kak pred tejm. Gnauk je eden neso pa taprejk davo železge, gnauk drugi. Tak je prišlo, ka je Alberta zaojdo slejdjen falaček. Gđa je že zdigno, ka ga prej da, znak pogledne, pa vidi, ka tam stodji nočni stražar. Automatično falaček liči taprejk, na ovon kraji dobro čuje kak se avto obrača pa mimo de. Albert je nej vedo, če je na nebi ali na zemli. Stražar ga stavi pa ga pita, ka tūj dela. On pa djakla nika, depa nika ne more vōzprajti. Na slednje samo telko pravi, ka se lufta pa ma je med tejm svojo malo delo potrebno bilau obrediti. Stražar je pa s tejm nej bio zadovoljen, pelo ga je not, gor je spiso njegve podatke pa ma je samo telko pravo: "Leko računaš, da do te zranje že zvali." On je pa eške telko nej vedo povedati, ka dobro ali tau ali tisto. Vido je pa svojga padaša, ka vse vidi, liki tak se je napravalo, kak šteri nika ne zna, delo je pa doj gledlo v pod.

Gđa je of odišo, je Albert nej vedo, če koga zdaj v čemeraj včasini buje ali de djauko. Gđa je luft čisti grato, je padaši samo telko pravo: "Zdaj ste me v drek sprajli. Najgeri sam, ka s toga baude. Moreš vedeti, če name vōličijo za toga volo, te vas tū." Padaš je nika nej pravo. Albert je kumaj čako, naj vōra deset baude. Najbola bi se rad pod zemlau pogrozno. On je nigdar

nej kradno, tau je nej za pošteno delo držo liki za velko sramoto.

Kak etak dé po varaša, ma napamet pride, ka de k Tomaži eške zdaj, če se rejsan ne šika koga vnoči gorbūditi. Vse ma povej. Stražar de tak njema glaslo najoprvin. Do avtobusa eške ma dobre trifartale vōre. Rejsan cinga, pomalek Tomaž naprej pride, samo pižamo ma na sebi. Tomaž je nikši nemiren pa zmejšani, tak poslūša Alberta, liki bi ranč nika nej čūjo. Samo fešt sobine dvera zapera pa telko pravi Alberti, ka zranje si vse zgočita. Zdaj naj dé domau lepau.

Albert je kaj nej vedo, obrno se je pa išo tavō. Za dverami vidi, ka je tam gor obešani Lidijini kaput pa njeni kolapoš. Gđa je not prišo, je zatok nej napamet vzeo, ka je z dverami zakrijjo povešani gvant. Zdaj se ma je vse zvedrilo. Britkost, čemerje so ga mantrali. Če zdaj tanazaj staupi, vse zapravi. Slednjo vūpanje zdjibi. Nikak bi nej rad bio, če bi njegva sramota med lūstvo prišla pa bi ga sto leko cauno pa odūrjavo za toga volo, ka je on sploy nej kriv. On je tak mislo. Sam nej znau, kak je prišo domau, liki na autobusi je bila Lidijina padaškinja iz sausadne vesi. Gđa ga je zaglednila, Alberti se je tak vidlo, ka se na smeji drži pa ednoj drugoj mladjoj ženski nika guči. Gvūšen je bio, da znajo od Tomaža pa od Lidije. Samo on je gorprišo najoslednjim. Neba, zemla se je mejšala v njegovom mišljenji. Rad bi nej živo, rad bi se zdaj popravn pod zemlau pogrozno. Cejle znotrajšne kotrige so ma trpetale.

Gđa je doma not-staupo, Lidija je že doma bila. Z autonom go je of domau prpelo. Mislo je, ka je Albert gvūšno nika nej napamet vzeo. "Brž si prišla," samo telko je pravo, pa vcuj djau. "Aranka je," tau je bila Lidijina padaškinja, zdaj prišla z busom. Lidija pa samo telko prajla: "Domau so me prpelali." Albert se je

NAŠE PESMI

Moj oča méu je sine tri

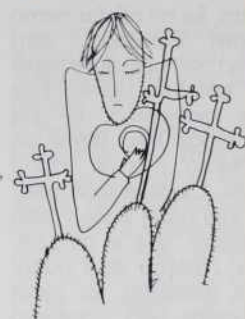
Moj oča méu je sine tri,
kaj bi njem pomauč bili,
/kaj bi njem pomauč bili,
na njegove stare dni.:/

Prvi sin je biu štandér,
un štandéro dvanajset lejt,
/un štandéro dvanajset lejt,
na trnajsto mogo mrejt.:/

Drugi sin je biu soldak,
un je slūžo osem lejt,
/un je slūžo osem lejt,
na devéto mogo mrejt.:/

Tretji sin je biu bolán,
un je ležo leto dan,
/un je ležo leto dan,
smrti si je proso sam.:/

Vnoč' je zvau svet' Jaužefa,
vodnėk pa(j) miloga Jezoša,
/Jezoš, Jezoš, Jezošek moj,
jaz sam živ i mrtev tvoji!:/

Oča biu je žalosten,
za svoje prelūbe sine tri,
/za svoje prelūbe sine tri,
na veke so odvandrili.:/

(Slovenska ves)
-mkm-

kumaj premago, ka bi ji nej kaj grdoga vauči vrgo.

Gđa sta si dojlegla, Albert je nikši nauri grato. K sebi je potegno Lidijo pa kak kak nej, pravi moški je bio. Lidija se je najbolje čūdivala nad tejm. Albert je pa po tistim v kopalnico ūšo pa se je kaupo. Ze skurok pau vōre je tekla voda na njegva. Doj je sto zaprati s sebe sago drugoga moškoga. Večkrat ma je slabo gratalo od vsega, ka se je gnes godilo z njim. V velke škripce je prišo. Gđa se je vōpotejno iz kopalnice, Lidija je že spala. On si je pa naprej vzeo glaž konjaka pa je pijo do zranka. Aumani je bio, ka zase nej vedo. Pred podnevom se je prebūdo. Glava ga je tak boleljla, ka je mislo, ka se razpauči. Vse je ta zakuno, spremembo, vrazjo privatizacijo pa vrag vej, ka je vse prklinjo pa odūrjavo.

Gđa je po podneva not prišo, včasini ga je Tomaž zvau. Tomaž je obečo, ka nikak tanaredi vse, nišče nika ne dobi za tau, zatok ka je stražar nika gvūšno nej vido, samo je tak mislo.

Gđa je stražar tau zvedo, je vsakšomi gučo, ka je Albert porobo fabriko. Tau so lūdje tū začnili gučati, ka prej samo zatok tak naleki skauz prišo, ka Tomaž z njegovv ženauv

etak pa tak. Klajfe, sramota, špot je zaojdo Alberta. Tau je najbolje žmetno trpo. Tisti so si najbolje čobe brūšili nad njim, šteri so vsigdar kradnili, pa so čemerni bili na njega zatok, ka so z njim nigdar nika nej mogli napraviti.

Nej dugo, ka so Tomaža vōdjali iz fabrike zatok, ka je fabriko en Nemec prejkvzeo pa so druge voditele postavili. Po tistim so pa po vrsti pošilali lūstvo domau. Alberta banda je z njim vred prišla na cesto. Vaugri so si pa rejsan napravili tisto privatno delavnico. Gđa je on tū sto vcuj staučiti, te so ma etak prajli: "Leko prideš. Depa tau moreš znati, mi smo v našoj vesi, od tebe tresti kilometrov. Potne stroške ti ne moremo plačati. Vsakši den deset vōr delamo. Po pravon te pa ranč ne nūcemo."

Eške edna sramota. Albert je gvūšen bio, ka do ovi pošteni pa ga vze-majo. V vesi je tau gučo pa se je vūpo. Te je pa s toga tū nika nej gratalo. Lūdje so ga pā začnili špotati, če so rejsan sami tū nej vsi delo meli. Alberti je napamet prišlo, ka je večkrat njegva mati gučala: "Prej nevola nigdar ne odi sama. Sto nevolu ma, špot ma."

(KONEC)

Karolina Kolmanič

PRIJATELJICA TINEK

Na zelenem griču se bohoti šola. Vsa svečana je v novi beli preobleki, kakor mlada nevesta, so rekli vaščani. V šipe se je ujelo sonce, podobno ogromni rdeče oranžni žogi. Obrazi otrok so vedri, saj so težko čakali, da se zopet srečajo. Tu mi boste oporekali šolarji. Ampak zares, le kaj bi dejali, če ne bi smeli jutri v šolo?!

Nemirneži se že podijo po dvorišču kakor roj pisanih metuljev. Deklice se zbirajo v gruče in kramljajo. Tu čisto na robu dvorišča stoji deklica. Njene široko odprte oči zro zdaj v dogajanja na dvorišču, zdaj k mami, ki jo včasih stisne za dobro dlan.

Zvonec vabi v razrede. Otročaji se nestrpnost vsujejo skozi velika vrata, ko pridejo učitelji.

"Midve kar počasi, Irenca," je pomirjujoče dejala mama.

Polagoma stopata za veselo gručo in se napotita proti pisarni. Na hodniku ju prestreže mlajša učiteljica, se skloni k Irenci in vpraša: "Ti si naša nova, kajne?"

Njen nasmeh je bil tako spodbudno prijazen, da je

zinila: "Ja in moram v 3.b razred."

"Lepo, kar z menoj! Tam v kotu na levo je učilnica."

Medtem sta si mama in učiteljica morali še kaj zaupati. Irenca pa se je ozirala tja na konec hodnika, kjer je bilo zelo živahno.

"Dober dan, otroci!" Irenca sem nam pripeljala."

In potem se je začelo. Učenci so vstali in že sedli. Stoli so se rahlo premaknili, vmes je podrsala še kakšna mizica. Potem pa tišina. Učiteljica se je sprehodila z očmi po razredu. Irenca je stala pri oknu, zgubljena in zdelo se je, da se je celo zmanjšala. Najraje bi se izgubila v nič ali zbežala. Ko se je ozirala z očmi po razredu, je videla, da ima vsaka deklica svoj par, tudi dečki. Ne, tam pri oknu je še stol in deček sedi sam. Sekunde tečejo, morda so že minute dolge kot ure. Učiteljica se odloči in reče: "Petra, prinesi stol in stisnite se za danes. Jutri bomo prinesli še eno klop."

Tedaj se je od okna oglasi Tinek: "Irenca, sem, k meni sedi!"

Deklici so se lička še bolj razcvetela. Nič ni videla začudenih obrazov ne radevednih oči. Trenutek je oklevala, nato je šla. Tu pri dečku je obstala.

"Boš rajši pri oknu?" ji je ponudil stol in sam zlezal čisto na rob. Prikimala je in sedla. Učiteljica je glasno priznala: "Tinek, lepo si storil."

Dnevi so tekli. Tinek in Irenca ne klepetata, no, včasih že. Tinek pridno računa in večkrat porine svojo nalogo Irenci čisto pod nos. Barvice so na sredi mize za oba. S kakšnim bonbončkom se tudi posladkata med poukom. Zvečilih jih je malo in preostalih zlizanih ne lepita pod klop. Vzorna šolarčka, boste ugovarjali. No, saj sta zares čisto v redu, tako se za dobre prijatelje spodobi.

In nekega dne je Petra ostala sama. Sošolka se je preselila nekam v mesto.

"Lahko se presedeš k meni, Irenca," ji je vljudno ponudila. Irenca je premišljevala, nato pa odločno dejala: "Hvala! Bom kar tu ostala. Tinek je imenitna prijateljica."

BILI SMO V BUDIMPEŠTI

Lutkovna skupina je 10. in 11. februarja bila v Budimpešti. Veliko smo se pripravljali na ta dan. V soboto ob pol devetih je prispel avtobus po nas. Bil je hudi mraz, toda v avtobusu je bilo toplo. Z nami so se peljali tudi otroci iz monoštrke in števanovske šole. Dolgo smo se vozili, preden smo prišli v Budimpešto. Tam smo šli v dijaški dom in smo se preoblekli za lutkovno predstavo. Potem smo šli nastopat. Predstavili smo gledališko igro z naslovom Svejt na pau. Občinstvo nas je nagradilo s ploskanjem. Zelo smo se veselili zato, ker jim je bila naša igra všeč. V nedeljo smo pogledali Parlament, potem smo bili na gori Gellért. Pogledali smo še Matjaševo cerkev. Čas je hitro tekkel in smo se morali napotiti domov. Veselo smo se peljali domov, ker smo pridno nastopali in videli znamenitosti Budimpešte. Po poti domov smo peli pesmi. Izlet mi je bil zelo všeč.

Beata Bajzek
4.r. OŠ Gornji Senik

V naši šoli že več let dela lutkovna skupina. Tudi jaz sem članica, zdaj prvo leto.

Zelo me je razveselilo, ko sem zvedela, da bomo imeli nastop v Budimpešti. Pridno smo se pripravljali. Hitro je prišel dan, 10. februar, ko smo se zjutraj ob 9. uri napotili z avtobusom na dolgo pot. Zunaj je bil visok sneg, toda ceste so bile splužene, videli smo lepe pokrajine. Popoldne smo prišli v Budimpešto. Ravnateljica nam je pokazala, kje bomo imeli prenočišče, kjer bomo spali eno noč. Torbe smo pustili in se oblekli v črne obleke, s katerimi smo nastopali. Bilo je več skupin. Mi smo bili prvi na odru. Predstavili smo igro z naslovom "Svejt na pau".

Nastop je bil uspešen. Po nastopu je bil sprejem. Naslednji dan po zajtrku smo sedli v avtobus in smo se peljali okrog po mestu. Bili smo v Parlamentu, v Matjaževi cerkvi, čez Donavo smo se peljali skoz po Verižnem mostu. Hitro je minil čas, dobili smo kosilo in, na žalost, smo se napotili domov. Po poti smo peli in smo bili veseli.

Bilo nam je všeč, da smo imeli takšno lepo potovanje in smo se obogatili z lepimi doživetji.

Melina Čato
4.r. OŠ Gornji Senik

ZIMA V
SAKALOVCIH

Tudi v Sakalovcih je dolga in huda zima. Zapadlo je mnogo snega, mrzlo je, piha močan veter, ceste so bele in spolzke, saj je na njih led.

Vozniki avtomobilov, kamionov in avtobusov ne marajo zime, saj po spolzkih cestah težko vozijo. Zimo pa imamo zelo radi otroci, saj se lahko sankamo, smučamo in kepamo. Sankamo in smučamo se na hribu v naši vasi. Radi tudi delamo snežene može. Moramo pa se toplo obleči, da ne bi zboleli. Oblečemo tople plašče ali vetrovke na glave damo kape, okrog vratu šale, obujemo pa škornje. Roke nam grejejo rokavice. Huda zima je. Vse pokriva sneg. Zima je lepa, vesela, mrzla in zanimiva.

Viktorija Makoš
OŠ Monošter

PUST NA SENIŠKI
ŠOLI

PLES ZA KUSTO REPO NA DOLENJOM SENIKI

Februara 20-oga, na fašenski torek, je na D. Seniki sploj veselo bilau. Kumaj je minaula devet vora predpodnevom, že se je muzika čula po vesi. Gda so pa muzikanti skrajek prišli, te smo

so po vesi na zadnje fašenki ojdli.

D. seniška slovenska samouprava je organizirala tau za toga volo, ka so si v plani napisali, ka med drugimi delami do kak de mogauče - naprej

pa so se dobro počutili z njimi. V vrteci so tū té den držali fašenek. Tej velki so poiskali vrtec tū, pa so mali pa velki vsi vkūp plesali.

Gda je pa popodneva tri vora bila, pa je autobus prišo v ves, te so se fašenki tapostavili, naj je tisti tū vidijo, ki so delali predpodnevom. Etak je pa nej čūda bila, ka je večer krčma puna gratala, gda so začnili ples za repo.

Slovenska samouprava je pa zvūn fašenkov eške vse kaj drugo tū pripravila. Spekli so dosta kroflinov. Cejli dvečarek pa večer so si lūdje v krčmej leko zeli kroflina na tisto se je pa te bola čujaskalo kakšo piti. Organizirano je bilau tau tū - ka je pa že rejsan sploj stara šega - da so ni-starne držine z domi pr-nesle šonko, mesau, klo-base, kroflina. Tau so sklali na stole, so geli pa pili, plesali do paunauči. Samo do paunauči. Tau so tū poštuvali zatok, ka po paunauči se že začne pepelnica pa post.

Kakoli ka gnes ne ži-vemo léke cajte, liki za-tok tau ne znamenūje tau, da bi v ednoj vesi nej leko zdržali tiste šege, stere so gnauksvejta bile.

I. Barber

vidli, ka so nej sami, z njimi odijo fašenki. Mla-di podje so se oblekli v maškare, dva fašenka pa Lenka so ojdli po vesi. Tomi je že dolgo lejt, ka

spravlali stare šege. Sta-rejšo lūstvo je znalo, ka tau pomeni, liki vidlo se je, da tej mlajši sploj ne razmejo, ka se godi. Liki po vesi so njim radi bili,

Morbidno

Eden človek iz Varaša etognauk k doktora dé. Samo edno nogau ma, pa ga ta zdaj fejs boli. Gda ga je doktor zvi-žgalivo, ma etak pravi: "Dragi človek, za en keden pridite nazaj, te mo vam že več znau povedati."

Za eden keden človek nazaj pride, pá pita doktora, ka je nauvoga. Doktor pa etak: "Gospaud, mam za vas nika nauvoga. Edno je dobro, drugo pa nej. Steri glas vam prvin povejm?"

Človek pa: "Povejte dober glas prvin, vej la-gvoga eške cajt mam zvedeti."

Doktor pa zdaj etak: "Gospaud, dobro vam tau povejm, da vam tau edno nogau nej trbej vkraj vrezati, ovak vas tū leko zavračim. Lagvo je pa, da bi vam drugo nogau tistoga reda tū nej trbelo vkraj vrezati."

Klub nepidjancov

Na nauvo leto rano se je domau prtepo naš Tibi. Žena ma je v čemeraj nika nej prajla, tak je vedla, ka je že pá s padašami lumpo. Tau, ka se na Silvestrovo lum-paške vkūpspravijo, je nej čūda. Samo ka naš Tibi nej tūma, pa etak pravi svoji ženi: "Draga Sidi! Vejš, ka je nauvoga. Snočkar smo nistarni naprajli eden klub antial-koholikov."

"Na, Baug moj. Te ste pa rejsan sploj pijani mo-gli biti," pravi žena.

Kelko decé pa maš?

Naš Lujzek pa Hugo sta se že dugo nej sre-čala. Etognauk sta pa vkūp prletela v Som-boteli. Hugo pita Luj-

NIKA ZA SMEJ

zeka: "Lujzek, kak si pa kaj? Maš deco? Pa kel-ko?"

Lujzek pa: "Mam, mam. Dosta ji je. Sedem ali deset."

Hugo pa: "Ka je tau, ka sedem ali deset? Ti ne znaš, kelko decé maš?"

Lujzek pa: "Tau je žensko delo. Moreš ve-deti, da se ge v žensko delo ne mejšam."

Nauvi auto

Naš Ivan je že dugo nej vido svojga padaša Rudina. Etognauk sta pá vkūp prišla pa si malo prpovejda. Rudi pita Ivana, kak je kaj, ka je nauvoga, kak kaj žive z nauvo ženuav.

Ivan pa: "Dobro. Ranč zdaj sva kúpila eden nauvi auto."

"Tak brž?" pita Rudi. "Vej pa kumaj ka sta se oženila."

Ivan pa: "Na, ja. Do-bro, dobro. Vejš, tak sam vkūp spravlo tak na hitro telko pejnec, ka gda sva se oženila z mojo drago Evo, te sam si gordjau, ka kelkokrat se svadiva, telkokrat edno gezerko pršparam. Na, iz tej pejnaz sva kúpila tak brž auto..."

I. Barber

PORABJE

ČASOPIS ZVEZE SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Izhaja vsak drugi četrtek

Glavna in odgovorna urednica
Marijana Sukič
Naslov uredništva: H-9970
Monošter, Deak Ferenc ut 17.,
p.p. 77, tel.: 94/380-767

Tisk:
SOLIDARNOST
Arhitektka Novaka 4
69000 Murska Sobota
Slovenija
Po mnenju Ministrstva za kulturo št. 415-715/93 mb z dne 3.11.1993, se časopis PORABJE uvršča med proizvode, od katerih se plačuje davek od prometa proizvodov po 13 točki tarife 3. zakona o prometnem davku (Ur. list RS, št. 4/92)
ISSN 12187062